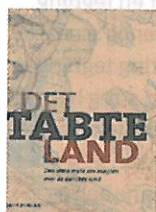

Hvad indad tabes

Storværk dokumenterer den fejlslagne inddæmningspolitik, der ændrede den danske natur.

Det tabte land

Af **Kjeld Hansen**

848 sider, 399 kroner.

Gads Forlag

Af **Tonny Hansen**

»Hvad udad tabes skal indad vindes«.

Bogdepoterne er fulde af historiebøger, der tilskriver ordene Enrico Dalgas. Imidlertid var det ikke ham, der hverken udtalte ordene eller satte gang i opdyrkningen af den jyske hede. »Skynd dig kom! Om føje år heden som en kornmark står!« skrev H.C. Andersen allerede fem år før tabet af Sydslesvig og Holsten, og længe før Dalgas kom på banen.

Denne bogs forfatter dokumenterer ikke blot, at citatet ikke kan tilskrives Dalgas. Han afslører hele den nationalromantiske myte om nødvendigheden af at inddæmme moser og rørlægge vandløb, overalt hvor driftige ingeniører, entreprenører og landmænd - hovedsagelig godsejere - havde sådan noget til at ligge i vejen for den maksimale profit, de kunne opnå ved at gøre områderne dyrkbare.

Derimod var Dalgas med til at grundlægge Hedeselskabet, denne forening af private interessenter, der førte sig frem som var den en statsinstitution. Gode politiske forbindelser, der så igennem fingre med, at selskabet trynede sig til et faktisk monopol på landvinding gennem sin repræsentation i det statslige landvindingsudvalg. Når en konkurrerende landmåler fremlagde et projekt, fik selskabet sagen forhalet, hvorefter det kontaktede lodsejerne med et alternativt projekt, som sjovt nok altid nød fremme.

Mange af projekterne mislykkedes. De var fra starten urentable, og i de senere år har man kastet gode statslige penge efter de dårlige for at få genskabt de naturom-

råder, man indtil for 40 år siden havde så travlt med at få ødelagt.

Det var ikke klamphuggere, der projekterede og gennemførte landvindingsprojekterne. Selv om der forekom en del fejlprojekter, lærte man af egne og andres fejl. Det var bare ikke altid, man indregnede erfaringen i nye projekter. Skjern Å-projektet holdt for eksempel kun i 20 år. Så måtte man bruge 305 millioner kroner i vore dages penge for at rykke tilbage til start.

Bogen er et lærestykke i, hvordan vidtgående beslutninger i dette land kan træffes, så der akkurat ikke i juridisk forstand er tale om magtmisbrug. Om hvordan autoriteter var i stand til at nedgøre og overtromle alle indsigelser. Men også om et ændret natursyn blandt befolkningen og beslutningstagere.

Det er en moppedreng af en bog, som man naturligvis ikke uden videre skal udlevere til eleverne. Men landvindingsfolkene var så emsige, at der næppe findes en skole i landet, hvor der ikke findes et inddæmmede område inden for cykelafstand. Derfor denne opfordring til alle lærere i historie, geografi, biologi og samfundsfag: Læs bogen for det store overblik - den er spændende som nogen krimi - lav et samfunddrag af problemstillingen, som kan kaperes af netop jeres elever, find omtalen af et projekt på jeres egen, lap cyklerne, find en anskuelighedstavle, så de ved, hvad gummistøvler er. Og tag dem så ud på diget ved pumpestationen og fortæl dem om Danmark.

BILLEDBØGER, DANSK, SKØNLITTERATUR

Drivkrafta bak teksten

Bidrag til ein norsk barne-
bokpoetikk

Redigeret af **Karin Beate Vold** og **Per Olav Kaldestad** Det norske Samlaget

30 norske børne- og ungdomsforfattere blev sat til at skrive hver en lille tekst om, hvad det egentlig er, der sker, når de skriver. Og måske lidt om hvorfor. Til det sidste har Marit Kaldhol en

kommentar: Efter at hun eksemplarisk har tegnet det ene erindringsbillede efter det andet - fem ord, så er man det sted, hvor hun leder os hen - et sted med skvalderkål efter en regnbyge, for eksempel.

Fem ord, som en linje i de digte, hun skriver for børn og unge. De unge, som hun tror findes, dem med finindstillede høreorganer, og som leder efter noget, som er tydeligere end den kakafoni, de til stadighed bliver hjemstøgt af. »Hav tillid til ordet. Tro på, at ordet kan skabe noget«, er hendes opfordring.

Rune Belsvik spørger: Hvor blev jeg af? Provinsdrengen, der aldrig kunne finde sig selv i de stereotype billeder, der blev tilbudt som dannelsesmodeller i det norske vestland, skildres selvbiografisk på en måde, som mange af os, der er opvokset et stykke ude ad markvejene, kan genkende. Om det så var den store kærlighed som i »Love Story«, syntes den umulig at opnå, når man talte den forkerte dialekt. Den erindring er drivkraften for hans forfatterskab.

Ellers fortæller Jon Ewo om, hvordan han som modtager af penge fra det offentlige i form af stipendier og biblioteksafgifter opfatter sig selv som offentligt ansat, Helga Gunerius Eriksen opstiller seks (mindst!) tolkningsprincipper for en af sine og illustratoren Anne Knutsdatter Willes billedbøger.

En poetik er ikke en samling tips. Det er et forsøg på at forklare, hvordan man skriver for børn, ud fra de elementer i vores egen forestilling vi deler med børnene, som C.S. Lewis citeres for. *Tonny Hansen*